

№01-59 від 1 липня 2013 р.

**Президенту України
пану Януковичу В.Ф.**

Копія:

**Національний банк України
Національна комісія, що здійснює
державне регулювання у сфері ринків
фінансових послуг**

Вельмишановний Вікторе Федоровичу!

Від імені п'ятисот сорока восьми тисяч громадян України, які є членами 155 кредитних спілок – членів Всеукраїнської асоціації кредитних спілок, вважаємо за необхідне заявити про наступне.

В рамках виконання пункту 20.1 Національного плану дій на 2013 рік щодо впровадження Програми економічних реформ на 2010-2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава» Національний банк України замість опрацювання комплексного підходу до реформування діяльності ринку кредитної кооперації вийшов з єдиною концептуальною пропозицією - заборонити кредитним спілкам залучення вкладів (депозитів) від своїх членів. На практиці реалізація зазначеної пропозиції НБУ по суті призведе до ліквідації сучасного ринку взаємного соціально-орієнтованого мікрокредитування та знищення кредитних спілок як різновиду небанківських кооперативних фінансових установ. І це при тому, що відповідно до зазначеного пункту Національного плану Президентом України було поставлено завдання забезпечити внесення на розгляд Верховної Ради України проекту Закону України про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо **реформування та розвитку національної системи** кредитної кооперації. Крім цього, сама ідея позбавлення кредитних спілок права залучати вклади від своїх членів суперечить світовій практиці та загально визнаній класичній моделі такого роду кредитних кооперативів.

Слід зауважити, що висуненню такої ініціативи з боку НБУ не передувала жодна відкрита професійна дискусія, в процесі якої кредитні спілки та громадяни, які є власниками та користувачами послуг кредитних спілок, мали би можливість висловити свою позицію з даного приводу. Також, на нашу думку, є показовим те, що за своїм змістом зазначена ініціатива концептуально не відповідає позиції профільного регулятора - Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, яка була визначена проектом закону, оприлюдненим на офіційному сайті Нацкомфінпослуг 17 червня цього року.

Принагідно маємо нагадати, що внаслідок останньої фінансової кризи в Україні був ліквідований кожний десятий банк, що зумовило необхідність виплат вкладникам таких банків через Фонд гарантування вкладів фізичних осіб понад 3 млрд. грн. відшкодування, два з яких було виділено з державного бюджету. Три комерційних банки були ре-капіталізовані державою, що обійшлося українським платникам

податків у мільярди гривень. Понад 100 млрд. грн. рефінансування було виділено з боку НБУ на підтримку ліквідності банківської системи.

І в той же час Тимчасова слідча комісія Верховної Ради України з питань розслідування обставин та причин сучасного стану справ у системі кредитної кооперації у своєму звіті у грудні 2010 року констатувала: «Показовим є те, що навіть в умовах нещодавньої фінансової кризи більшість кредитних спілок, на відміну від банків, продовжували кредитувати населення, залишаючись фактично єдиним джерелом фінансової підтримки для тисяч пересічних українців у цей складний час. І це, незважаючи на те, що кредитні спілки були невинувато позбавлені будь-якої державної підтримки, хоча мова йшла про інтереси мільйонів їх членів - громадян України».

Дозвольте навести ще один витяг зі звіту Тимчасової слідчої комісії: «Традиційна ринкова ніша кредитних спілок - соціальне кредитування, мікрокредитування... В основному вони орієнтовані на надання фінансових послуг малозабезпеченим категоріям населення... В цілому кредитні спілки покликані сприяти підвищенню загального рівня купівельної спроможності, ділової активності та зайнятості населення, особливо у сільській місцевості... **В цілому доводиться констатувати, що держава не приділяла належної уваги розвитку цього різновиду кредитних установ... Обговорення даного питання на всіх владних рівнях протягом останніх п'яти років не призвело до прийняття відповідних політичних рішень та їх реалізації через законодавчі ініціативи...**»

Отже за такого роду обставин в нас виникла низка запитань, на які сьогодні як ніколи нам важливо отримати обґрунтовані відповіді:

- Чи слід вважати ініціативу НБУ саме тією реакцією влади на проблеми розвитку української системи кредитної кооперації, на яку так довго очікували члени кредитних спілок?

- Чи слід вважати пропозиції щодо фактичної ліквідації, а не реформування соціально значимого ринку, що протягом більш, як 20 років зростав без жодної підтримки з боку держави, такими, що відповідають духу та букві затвердженого Президентом України Національного плану реформ?

- Чи заслуговують на фактичну ліквідацію сотні успішно діючих кредитних спілок через небажання влади та правоохоронних органів реально вирішувати проблеми вкладників кількох десятків псевдо-кредитних спілок?

- Яким чином за відсутності кредитних спілок на фінансовому ринку України в подальшому буде забезпечено доступ сотень тисяч пересічних українців до необхідної їм фінансової підтримки за умови, що українські банки не орієнтовані на таку ринкову нішу та фактично не займаються соціально відповідальним кредитуванням громадян та малого бізнесу, особливо у сільській місцевості?

- Яким чином за відсутності реальних зовнішніх джерел для підтримання ліквідності кредитних спілок та системи гарантування вкладів для членів кредитних спілок планується стримати панічні настрої і соціальну напругу з боку десятків тисяч вкладників кредитних спілок?

Ми усвідомлюємо важливість проведення реформ у сфері діяльності ринку кредитних спілок України. Нам самим вкрай необхідно очищення нашого ринку від псевдо-кооперативних структур. Ми готові поряд з державою взяти на себе свою долю відповідальності за майбутнє українського кредитного руху. Єдине, чого ми не усвідомлюємо, не визнаємо і до чого не готові, так це до вирішення нашої долі без

нас шляхом прийняття незрозумілих і необґрунтованих адміністративних рішень, які призведуть до нашого усунення з фінансового ринку.

Ми не є представниками «великого бізнесу», наша місія - служити простим людям у їх щоденних турботах і потребах у сільських громадах, трудових колективах, церковних спільнотах. Ми не маємо лобі у Верховній Раді, яке б відстоювало наші інтереси, бо нашими власниками є самі члени – пересічні українські громадяни. Ми не є суб'єктом політичних процесів у країні, оскільки це суперечить самій ідеї кредитної кооперації, де немає місця відмінностям за політичною, національною чи релігійною ознакою. Але ми об'єднуємо сотні тисяч українців, які мають право голосу, заслуговують на повагу та мають бути почутими.

Ми просимо Вас, вельмишановний Вікторе Федоровичу, як гаранта дотримання конституційних прав громадян України захистити майбутнє національної системи кредитної кооперації, яка за своєю природою є не лише унікальним економічним явищем та національним ефективним інструментом соціального захисту найбільш вразливих верств населення країни, але й потужним чинником підтримки розвитку місцевих територіальних громад та невід'ємним елементом формування громадянського суспільства в цілому. І надію на це у нас вселяють Ваші слова, наведені у Щорічному посланні Президента України до Верховної Ради «Про внутрішнє та зовнішнє становище України у 2013 році»:

«...Отже, пріоритетними завданнями державної політики, спрямованими на реформування аграрного сектору України, мають бути такі.

(...)

2. Запровадження перевірених міжнародною практикою інструментів підтримки розвитку товарного агровиробництва та підвищення конкурентоспроможності сільського господарства, підтримки дрібних виробників, фермерських господарств і кооперативних об'єднань. Для цього необхідно:

• (...)

• **розширити системи кредитної кооперації у сільській місцевості; (стор. 61)**

(...)

4. Відродження кооперативного руху на селі, що дасть змогу використовувати переваги великого товарного виробництва і враховувати інтереси сільських товаровиробників. Задля цього необхідно:

(...)

• **запровадити на законодавчому рівні надійні механізми захисту вкладів членів кредитних спілок; (стор. 62)».**

*З повагою та з надією на Вашу підтримку,
від імені 153 кредитних спілок - членів ВАКС*

Президент ВАКС

В. Волковська